

První květnové dny roku 1945 s sebou přinášely mimořádné události. Již několik měsíců vál svobodný vítr od západu i východu, jak se blížila spojenecká vojska i ruské tanky. V Protektorátu probíhaly boje i v době, kdy už se v okolních zemích slavila svoboda. Ostatně, právě zde padly poslední výstřely 2. světové války, a bylo tomu tak až 11. května.

Mnoho rodin právě v těchto dnech, kdy byla již svoboda na dosah, utrpělo v boji s posledními zbytky německých okupantů, nenahraditelné ztráty. Uvedme na jejich památku jeden z mnoha příběhů.

5. května – sobota

Jako snad ve všech obcích, tak i u nás, v Mělnickém Vtelně, v obci s necelým tisícem obyvatel, kolem 10. hodiny dopolední počali se strhávat německo-české firmy a zamazávat německé nápisy na ukazatelích cest a vyvěšovat československé vlajky. Byl ihned zvolen národní výbor a kde se vzali, tu se vzali muži s puškami na ramenou. K večeru bylo přivezeno deset pušek z Kropáčovy Vrutice. Na výpadových silnicích postaveny hlídky a zřízeny zábrany z vozů, naložených kládami, a očekávány věci příští. Mělo se za to, že Němci složí zbraně tam, kde je zastihne kapitulace. Dopadlo to však úplně jinak. K večeru přijelo do obce na kolech sedmdesát maďarských vojínů, kteří pracovali v Německu na opevňovacích pracích. Zdrželi se v Bělé pod Bezdězem a nyní chtěli přes Prahu domů. Uvázli však u nás a značně nám prospěli tím, že nás naučili zacházeti s pancéřovými pěstmi a různými typy ručních granátů, po velkém náletu pak odpalováním nevybuchlých bomb.

6. května – neděle

Hned ráno byly odzbrojeny menší vojenské jednotky. K 10. hodině přijíždí od Kropáčovy Vrutice šestnáct nákladních aut s vojskem. Jsou zastaveni a žádáno na nich složení zbraní. Zprvu se jim nechce, ale po příchodu poručíka Šindeláře od partyzánů z Řepína dal si konečně jejich velitel říci a slíbil, že zbraně složí ve 13 hodin. Odzbrojení Němci, v počtu 340, byli předvedeni na místní vojenské velitelství a zde je partyzáni prohledali. Byla to nějaká elitní jednotka, měli veliké množství cigaret a tabáku, másla, konzerv, salámu a všeho možného. Po prohlídce a odebrání erárních věcí byli odvedeni k Chorušicům a tam odevzdáni tamní hlídce k další cestě do Mšena. Podle nepotvrzených zpráv byli prý po překročení hranic Protektorátu Čechy a Morava zastřeleni, protože se dali odzbrojit civily.

7. května – neděle

Úspěšná neděle pozvedla neobyčejně mysl všeho občanstva. Mělo se za to, že to tak půjde

stále. Skutečnost však byla jiná a nikdo netušil, jak událostmi bohatý den nastává. Dopoledne odjelo plné nákladní auto mužstva se zbraněmi do Mšena, na žádost tamního národního výboru. V obci byl klid ...

Po 15. hodině přijela na velitelství spojka od sousední obce Radouně, malé to vesničky se 48 čísly, že se tam střílí, aby tam ihned odešla posila. Byli jsme zde však celkem jenom tři, a tak jsem sebral jedinou zbraň, která se zde nacházela – automat a jdu rychle na konec obce ke Kropáčově Vrutici, kde byla hlídka zesílena, abych tu nějaké lidi vzal. Již cestou byla slyšeti střelba z Radouně. U hlídky jsem se sešel se spojkou od vily dr. Šírka, aby ihned posila šla. Běru tedy deset mužů, většina jich je nevojáky, a rychlým krokem, místy i klusem, jdeme k Radouni. Při příchodu k lesíku u vily dr. Šírka létají již kule hustěji. Probíhám příkopem k zahradě ing. V. Nebeského v Radouni a společně s Josefem Kyselou, který sem přišel proti mně, běžíme spolu přes dvůr na náves. Ta je liduprázdná, jen za hasičskou zbrojnicí se krčí sedlák Bohumil Horák, který nás upozorňuje, že Němci SS mají obsazen jeho statek na dolním konci Radouně, že sem střílí a po ulici dolů že se také nedá jít.

Procházíme tedy dvorem pana V. Slezáka a po zahradách pronikáme až na dvůr pana Stanislava Dvořáka, přímo proti Horákovým. Zde stojí s loveckou puškou Jan Novák. Na moji otázku, jak to tady vypadá a kolik jich zde asi je, vysvětluje, že dva pancéře a jeden vůz nákladní, celkem asi šedesát mužů SS. Jeden pancéř se prý vrátil, druhý po zranění řidiče sjel ze silnice a nemůže dále. Mají postaveny dva kulometry.

Obhlížím okolí a naše síly: mimo Nováka a Kysely je zde i šestnáctiletý Toník Vávru a v kůlně, asi 30 metrů od nás, leží legionář Václav Hodbod' se synem. Mimo automat máme tu ještě dvě pušky vojenské a tři lovecké. V kapse mám ruční granát. Nějací lidé jsou v lesíku a za námi v polích. O jejich síle nemám tušení. Plížím se k vratům, vedoucím na silnici k Horákovu statku. Mezi jeho dveřmi stojí německý důstojník SS a mluví s muži, stojícími na silnici. Jako já, tak ani on, není připraven ke střelbě. Uskakuji rychle za roh a vrhám na silnici granát. Je slyšeti zmatené hlasy a volání: „Simon! Simon!“ Přijíždí sem zdola auto, které po krátké zastávce odjelo k okresní silnici, směrem k Mělníku. Přecházím na dolní konec Dvořákovy stáje, chtěje nahlédnouti, jak to vypadá s nepřítelem zde.

Jen jsem však vystrčil hlavu, již mně šlehají přes obličej třísky ze zdi, odražené kulkou. Kryji se za prkno ohrady u země, automat zarachotí a Němec klesá zasažen. Vzápětí ozve se ohlušující rána a na hlavu sypou se mně úlomky tašek, odpovídají mi pancéřovou pěstí. Vidím, že pobyt zde je velmi nebezpečný, posila nepřichází, a tak ustupuji za kůlnu k druhům a společně střílejíce, přebíháme na konec zahrady za živý plot. Nepřítel nás pronásleduje, jeden z nich klesá, i u nás je však zasažen do ruky Josef Kysela. V té chvíli valí se k nebi kouř ze zapálené Horákovy stodoly.

A již je zde posila, hoši ze Mšena na telefonickou výzvu přijeli. Vracíme se tedy zpět. Jsem zase na návsi, nyní je zde živěji, kulky létají vesele. U Slezákových vrat nesmí se nikdo ani ukázat. Hádáme, odkud je sem stříleno. Tvrdí se, že z věže kostela. Nikomu se na věž ale nechce, aby se o pravdě přesvědčil. Za lípou před Slezákovými kryje se Vladimír Janatka, jen poněkud hlavu vystrčil, byl raněn do krku. Znovu dohadování, odkud kulka přilétla. Jedni tvrdí, že z věže, druzí, že z Marečkovy stáje. Je nás zde asi patnáct, ale ani nyní se nikomu nechce dovnitř.

Vypůjčuji si tedy revolver, prohlížím stáj, kůlnu i dvůr u Marečků, nikde však žádné stopy. Odtud se pak s jedním maďarským vojínem ubírám do kostela, který je otevřen. Není tu však nikoho a je tedy jediné vysvětlení, že se střílí z vikýře Horákova statku. Vysvětlilo se také tvrzení o shození ručního granátu z věže. Byla to ustřelená špička hromosvodu. Rychle se šerí, je viděti, že z horní části obce, kam nepřítel byl velmi výhodně zastřelen, se dolů nemůže.

Jsou zde již tři zabití, a tak jdu zase na Dvořákův dvůr, odkud je k nepříteli nejbliž. Nyní je zde již celá řada lidí, jsou však nuceni nečinně tu státi. Od Maďara béru ruční granáty a vrhám je k Horákovým. Zdá se nyní ale, že již bez úspěchu. Útok na dům vyžádal by si velkých obětí. Dům vysunut je do ulice a ze tří stran dá se z něho velmi výhodně páliť. Jsou návrhy, aby na dům byla vržena pancéřová pěst. Odporuji tomu, neboť vím, že v domě je sedmnáctiletá Horáková dcera i se služebnou. Z obou stran se udržuje oheň, který slábně a kolem 22. hodiny ustává boj úplně, neboť není již viděti, na koho se střílí ...

V noci vyjednal správce statku p. ing. Václava Nebeského Illner, též Němec, že Němci SS budou propuštěni. Za podmínku si však SS kladli, že obě děvčata půjdou s nimi 1 km cesty od vsi. Odešlo 25 mužů SS zdravých a 3 SSmani raněni. Raněni byli odvezeni dříve, daleko však také nešli, neboť pod Řepínem je převzali partyzáni. Zabitých Němců – SS bylo na místě nalezeno 18.

Nejvíce Němců postřílel Jan Novák z půdy svého domku, kde se třemi druhy po celou dobu boje vytrval v největším nebezpečí. I u nás jsme však měli bolestné ztráty. Zabití byli: Chalupa, Krejčí Karel a Vítek z Mělnického Vtelna, Jan Skála a Albín Srbek z Radouně, Kaiser z Vysoké Libně, Antonín Mašek z Kadlína. Cestou do nemocnice zemřel Ladislav Jukl a Korec z Kropáčové Vrutice. Raněni: Josef Kysela z Radouně, Václav Líbal mladší, Vladimír Janatka, Kulman, Hošek Karel, Just, Roubíček a jeden Maďar.

Po celou noc byla v obci Radouni trapná nejistota o osud raněných a jejich průvodců: Roškota, Kraje, Zdeňka Maška, Slávu Jukla, Růženy Kostelecké a Věry Salačové. Raněni byli vezei ve vojenském autě, v neděli dne 6. května 1945 ukořistěném. Mělo se za to, že Mladá Boleslav je již čistá, a zatím naši padli do rukou Němců. Od Němců byli nejprve týráni a chystalo se jejich zastřelení. Zastřelení bylo odloženo na ráno. Chaos, který mezi tím nastal, umožnil, aby zůstali naživu. Mnoho bylo dohadů, jak k boji v Radouni došlo. Tvrdilo se, že bylo na Němce SS vystřeleno. Druzí zase tvrdili, že Němci SS začali sami střílet, když přijeli k zábraně v dolní části obce Radouně. A tak nebo onak, jisto je, že bojem v Radouni se velmi prospělo obci Řepínu, neboť oddíl zdejší SS měl jako třetí napadnouti Řepín z týlu a toto partyzánské středisko zničit. A proto bojem v Radouni situace střediska partyzánů – Řepína byla velmi ulehčena.

8. května – úterý

Od rána prochází a projíždí obcí části vojsk. Po 10. hodině je hlášen od Kropáčové Vrutice větší počet vozů a hned na to i od Bezna. Na křižovatku byl pozván místní vojenský velitel poručík Mašek. Vezl ho tam Láďa Novotný na motocyklu. Vytýkány byly zábrany a nařízeno je ihned odstraniti a odevzdati veškeré zbraně. Proti ohromné přesile nedalo se naprosto nic dělati. Konec aut se nedal vůbec dohlédnouti, inu, byl to již hromadný ústup německé zběsilé armády k vojskům americkým a anglickým. Bylo hrozeno rozstřílením a vypálením obce Mělnické Vtelno. A tak zbraně, pokud je jejich držitelé neschovali, byly vydány. Mezi tím již Němci obsadili silnici nad obcí a počali na obec střílet. Nastal horečný ruch, bleskem roznesla se zpráva, že budou konány domovní prohlídky, všechno obyvatelstvo utíkalo do polí a lesů. Na krajní domek u Kropáčovy Vrutice pana Václava Dlouhého byla vržena pancéřová pěst. Maďar István Czeglédy, který na naší straně pancéřovou pěst obsluhoval, byl zabit. Mimo něho je zde ještě zabit i Josef Salač a Josef Knaibl. Raněni je i Václav Chramosta.

Tím byla celá věc likvidována. Novotný Láďa byl vzat jako rukojmí na první vůz, z něhož ho Němci na Mělníku u mostu shodili dolů. Potom auta počala projížděti a obyvatelstvo se vracelo

pomalou domů ...

9. května – středa

Od časného jitra řítí se po silnici auto za autem, osobní, nákladní, autobusy, mezi nimi povozy s koňmi, motocykly, kola i pěšáci. Každou chvíli někdo zastaví a vyptává se, kde jsou Američané a kde Rusové. Z Rusů měli Němci nehorázný strach. Po kapitulaci po celý den je slyšeti střelba.

Letadla prohání se vzduchem. Před 17. hodinou nastal souboj ruských stíhaček s letadly německými. Němci neměli již času nalétnouti nad obec, a proto shodili bomby na samý její okraj, několik metrů od domů. Ladislavu Černému spadla bomba na dvůr, hlína byla přehozena přes střechu sousedovi Šubrovi na dvůr. Na zahradě Josefa Pavlíka byl vyhozen jednou bombou pět metrů daleko mohutný strom. Celkem bylo shozeno u samé obce deset bomb, z nichž tři nevybuchly. Po 19. hodině byl nový nálet a zase pro obec velmi šťastný. Jen okna ve vile dr. Jana Šírka rozbita a rozstřílena z kulometů. Kulky létaly až do bytu a zarývaly se do nábytku. Ve mlýně pana Josefa Mrňávka prolétla střepina celou kuchyní a zasekla se do obložení proti oknu. Ani tentokrát není bohudíky nikdo raněn, ačkoliv střepiny těžkých bomb, svržených v počtu více než deset nedaleko vily, a čtyř tříštivých před vilou, létaly po celé obci. Jen sta a sta okenních tabulek a tisíce tašek na střechách odnesly poslední hrdinství německé armády.

10. května – čtvrtek

Hromadný útěk německé zběsilé armády pokračuje. Dnes jsou však všichni již úplně skleslí, zatímco včera si ještě vesele zpívali. Před polednem přijíždí do Radouně dva ruské tanky s vysílačkou. Zdržely se tu asi hodinu a zase odjely. K večeru projely i Mělnickým Vtelnem první tři ruské tanky.

11. května – pátek

Od časného jitra projíždí ruské vojsko, nadšeně obyvatelstvem vítané. Nikdo nepracuje, nevaří a téměř ani nejí. Vojáci Rudé armády jsou zasypáváni bezovými květy, nabízí se jim i jídlo, nic od nás však nepřijímají, jen kyselé okurky a vodka jim přišly vhod. Mezi auta připlete se občas i oddíl Němců nebo transport civilistů, jdoucích proti. Němci mají hlavy sklopeny, dokonce se bojí na Rusy i podívat. Odpoledne byl vypraven pohřeb v Radouni padlého bojovníka Antonína Maška z Kadlína na českobratrský hřbitov v Mělnickém Vtelně.

12. května – sobota

Ve 14 hodin byl pohřeb deseti padlých vlastenců z obce a maďarského vojína. Rakve byly vystaveny na katafalku u pomníku padlým v I. světové válce. S padlými se rozloučili zástupci církve, okresního národního výboru, obce a maďarský nadporučík. Rakve byly potom odvezeny

za veliké účasti obyvatel, partyzánů a maďarských vojáků na katolický hřbitov v Mělnickém Vtelně, kde byli pohřbeni do společného hrobu. Čest jejich památce.

Podle vyprávění Sergeje Řehounka, ruského legionáře a účastníka bojů z Mělnického Vtelna zapsal Antonín Štrupl, v Radouni dne 26. prosince 1945.

Nápis na hromadném hrobě:

J. NERUDA

ACH SVOBODO JEDINÝ SÍLY ZDROJI,

ONI NEUSTOUPILI RADĚJI ZAHYNULI V BOJI.

PADLÝM HRDINŮM V KVĚTNOVÉ REVOLUCI V R. 1945
VĚNUJÍ OBČANÉ MĚLNICKÉHO VTELNA

JOSEF VÍTEK * 30. 10. 1900

JAROSLAV CHALUPA * 28. 6. 1900

JAROSLAV KREJČÍ * 3. 3. 1893

JOSEF KNEIBL * 6. 10. 1901

JOSEF SALAČ * 1. 1. 1902

LADISLAV JUKL * 14. 7. 1919

JAN SKÁLA * 15. 5. 1909

JOSEF KAISER * 5. 2. 1917

ALBÍN SRBEK * 10. 3. 1918

RUDOLF KOREC * 26. 12. 1924

ISTVAN CZEGLEDI * 14. 6. 1923

Souřadnice: N 50° 21'5,52" E 014° 42'12,04"

Poškozený pomníček Josefu Salačovi a Josefu Knaiblovi – Mělnické Vtelno, v příkopu u silnice č. 16, u výjezdu z obce směr Kropáčova Vrutice:

Souřadnice: N 50° 20'55,81" E 014° 42'13,57"

Pomník padlým 7. 5. 1945 na návsi v Radouni. Odhalen v r. 1960 s jinou pamětní deskou, současná zpodobňuje 9 padlých mužů: Jaroslav Chalupa (truhlář z Měl. Vtelna), Ladislav Jukl (kuchař z Měl. Vtelna), Josef Kaiser (truhlářský dělník z Vys. Libně), Rudolf Korec, Jaroslav

Krejčí, Antonín Mašek (rolník z Kadlína), Jan Skála (zemědělský dělník z Radouně), Albín Srbek (z Radouně), Josef Vítek (rolník z Měl. Vtelna).

Souřadnice: N 50° 20'57,89" E 014° 40'40,3"

Internet: www.vets.cz

Vladimír Štrupl, Spolek pro vojenská pietní místa, o. s.

(Rukopis vzpomínek, zaznamenaných účastníkem bojů, byl ponechán v původním znění, pouze s minimální jazykovou úpravou – pozn. red.)